

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва
Фундаментальна бібліотека

*КАЛЕНДАР ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ХНАУ
на 2019 рік*

**Видатні науковці-ювіляри та пам'ятні дати
Харківського національного аграрного
університету ім. В. В. Докучаєва**

УДК 378.093(477.54)(059)
В42

Відповідальна за випуск: С. О. Довгалюк, директор бібліотеки
Консультант з історії ХНАУ: О. М. Голікова, канд. іст. наук, професор ун-ту

Укладачі: О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких, Т. Л. Петриченко
Редагування: Н. Г. Войчук

В 42 Видатні науковці-ювіляри та пам'ятні дати Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва : календар пам'ятних дат ХНАУ на 2019 р. / уклад.: О. Д. Кандаурова, І. П. Жидких, Т. Л. Петриченко ; відп. за вип. С. О. Довгалюк ; іст. консультант О. М. Голікова ; ред. Н. Г. Войчук. – Харків : ХНАУ, 2018. – 62 с. : фото.

«Календар пам'ятних дат ХНАУ на 2019 рік» містить хронологічний перелік ювілейних дат і пам'ятних подій в історії Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, які відзначатимуться протягом 2019 р.

До календаря увійшло 42 дати, поданих за друкowanими та електронними джерелами. Видання містить алфавітний покажчик ювілярів і хронологічний покажчик пам'ятних дат.

Видання стане у нагоді бібліотекарям, викладачам і студентам, які у своїй діяльності або навчанні потребують інформації про ту чи іншу подію в історії ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, а також усім, хто цікавиться величезним надбанням, яке внесли у розвиток сільськогосподарської науки та практики науковці і випускники агроуніверситету.

УДК 378.093(477.54)(059)
В42

©Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва, 2018
©Фундаментальна бібліотека, 2018

Серед провідних закладів вищої освіти України чільне місце належить Харківському національному аграрному університету ім. В. В. Докучаєва, який засновано 5 жовтня 1816 р. як Інститут землеробського господарства, практичної ветеринарії та школи рукоділля в Маримонті, неподалік від Варшави.

ХНАУ – найстаріший в Україні та четвертий у Європі вищий сільськогосподарський навчальний заклад. Пройшовши складний шлях становлення й утвердження своїх принципів, професійного росту і примноження здобутків, виш перетворився на потужний центр підготовки аграрних кадрів.

Історія нашого університету – це невичерпне животворче джерело аграрної освіти і науки сучасних України, Польщі та Росії. За понад 200 років існування у виші підготовлено більше 100 тис. фахівців – аграрників, лісівників, землевпорядників.

Гордістю університету завжди були люди. Славетна когорта всесвітньо відомих учених-педагогів не тільки готувала фахівців для аграрного сектора, але й видатними науковими досягненнями та відкриттями значно збагатила і піднесла всю світову аграрну науку, освіту і практику.

**Видатні науковці-ювіляри та пам'ятні дати 2019 року
Харківського національного аграрного університету
ім. В. В. Докучаєва**

1844 р. – 175 років тому завершено видання 10-томної роботи професора агрономії Міхала Очарповського (11.05.1788 – 09.01.1854 рр.), директора Інституту сільського господарства і лісівництва в Маримонті (1836–1853 рр.) – «Сільське господарство, яке об'єднує в собі всі галузі землеробства».

---

8 червня 1869 р. – 150 років тому виш перейменовано в Ново-Олександрійський інститут сільського господарства і лісівництва, який за керівництва всесвітньо відомого професора В. В. Докучаєва здобув світове наукове визнання. План В. В. Докучаєва з реформування інституту був настільки ефективним, що невдовзі за цим планом було реорганізовано Московський сільськогосподарський інститут (колишня Петровська землеробська академія; нині – Московська сільськогосподарська академія ім. К. А. Тимірязєва) та Петербурзький лісовий інститут, а також сільськогосподарські відділення Ризького політехнікуму та Київського політехнічного інституту.

**145 років від дня народження
РОЖЕШТВЕНСЬКОГО БОРИСА МИКОЛАЙОВИЧА
(1874–1943)**

*Учений у галузі землеробства,
завідувач кафедри загального
землеробства Харківського
сільськогосподарського інституту*

Народився 14 грудня 1874 р. у Пермі (Росія) у сім'ї службовця. Після закінчення в 1897 р. Ново-Олександрійського інституту сільського господарства і лісівництва працював у господарстві Олексіївка Наталиного маєтку (Харківська губернія). У 1901–1902 рр. був роз'їзним агрономом мережі дослідних полів Всеросійського товариства цукрозаводчиків. У подальшому протягом 1902–1907 рр. працював директором Іванівської дослідної станції. Із 1907 до 1909 рр. керував мережею колективних дослідів Катеринославської губернії.

Борис Миколайович стояв біля витоків створення Харківської обласної сільськогосподарської дослідної станції (нині Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва). Керував цим закладом протягом 1913–1930 рр., також був завідувачем відділу рільництва. Очолював дослідну справу в Україні, брав активну участь у впровадженні результатів наукових досліджень у виробництво, постійно консультував працівників Народного комісаріату земельних справ. Із 1931 до 1941 рр. Б. М. Рожественський очолював відділ агротехніки Українського НДІ соціального землеробства в Харкові. У 1934 р. його обрано професором Харківського сільськогосподарського інституту і завідувачем кафедри загального землеробства. З початку війни евакуйовано до Грузії, де він працював консультантом кафедри загального землеробства сільськогосподарського інституту.

Учений був дійсним членом Всесоюзної сільськогосподарської академії ім. В. І. Леніна (ВАСГНІЛ). Зробив вагомий внесок в аграрну науку з актуальних питань застосування добрив, обробітку ґрунту, сівозмін, технології вирощування польових культур, методики дослідної справи. Результати наукових досліджень відображено в 119 наукових публікаціях. Головна його праця з методики польових досліджень – «Методика опытно-исследовательского дела по полеводству» – вийшла друком у 1958 р. Створив наукову школу (О. Ф. Глянцев, А. М. Бабич, І. І. Басов, С. С. Кружанов та ін.). Був головним редактором журналу «Сельскохозяйственное опытное дело». Вів активну громадську діяльність, зокрема був депутатом Харківської міської ради.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, золотою медаллю ВДНГ.

**145 років від дня народження
ЯХОНТОВА ІЛІ ОЛЕКСІЙОВИЧА
(1874 – 1957)**

Учений у галузі лісівництва, доктор сільськогосподарських наук, професор

Народився 19 липня 1874 р. у с. Борки Рязанської області (Росія) в родині сільського вчителя. Після закінчення середньої школи протягом трьох років працював учителем початкової народної школи. У 1907 р. Ілля Олексійович закінчив факультет лісівництва Ново-Олександрійського інституту сільського господарства і лісівництва й отримав диплом ученого лісовода першого розряду.

Наукова і педагогічна діяльність І. О. Яхонтова пов'язана з Харківським сільськогосподарським інститутом ім. В.В. Докучаєва. Почавши роботу асистентом в Ново-Олександрії, у 1919 р., уже

в Харкові, він очолив кафедру лісівництва, а з 1923 до 1930 рр. – кафедру лісових культур. Деякий час працював професором Білоруського лісотехнічного і Воронезького сільськогосподарського інститутів. У 1930–1934 рр. очолював відділ лісівництва Українського НДІ лісового господарства. Рішенням Вищої атестаційної комісії при РНК СРСР 17 березня 1937 р. йому присуджено (без захисту дисертації) науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук і присвоєно звання професора. Після звільнення Харкова від німецько-фашистських загарбників із 1943 р. і до виходу на пенсію в 1952 р. Ілля Олексійович був завідувачем кафедри плодівництва і агрономеліорації Харківського СГІ ім. В. В. Докучаєва.

Професор І. О. Яхонтов відомий як лісокультурник, організатор лісонасінневої справи, будівничий лісових і плодово-ягідних розсадників в Україні, фахівець з якості деревини. Крім питань лісовідновлення, займався підсочкою сосни. За його безпосередньою участю було створено систему полезахисних лісосмуг на всій площі землекористування аграрного навчального господарства Харківського СГІ. Учений відроджував лісовий факультет інституту в післявоєнний період і успішно готував молоді науково-педагогічні кадри. Був висококваліфікованим спеціалістом і досвідченим педагогом, читав курси «Лісові культури», «Агролісомеліорація» студентам лісового й агрономічного факультетів, видав підручник «Деревознавство» для сільськогосподарських ВНЗ.

Очолюючи кафедру, Ілля Олексійович активізував роботу студентського наукового товариства. Студенти ставилися до нього з любов'ю і повагою, а кафедра стала однією з найпопулярніших, де вважали за честь виконувати дипломні роботи. За час науково-педагогічної діяльності опублікував понад 40 наукових і навчально-методичних праць. Під його керівництвом підготовлено 10 кандидатів наук. Крім високих професійних якостей, учений відзначався широкою ерудицією і добротою, вільно володів п'ятьма мовами. Нагороджений знаком «Почесний працівник лісової промисловості».

**140 років від дня народження
ЄГОРОВА МИХАЙЛА АНДРІЙОВИЧА
(1879–1942)**

Учений у галузі агрохімії, доктор сільськогосподарських наук, професор, педагог

Народився у с. Кам'янці Миколаївського повіту Самарської губернії в сім'ї селянина. Закінчив Моршанське землеробське училище, Московський СГІ (1904 р.). Магістр агрономії (1914 р.), професор (1915 р.). Після закінчення інституту і військової служби на запрошення земства Сумського повіту організував біля м. Суми дослідну станцію і сільськогосподарську школу (1905 р.). До 1908 р. працював на Сумській сільськогосподарській станції, у 1908–1915 рр. – асистентом кафедри органічної хімії і агрономічного аналізу Московського СГІ. Читав методику вегетаційних дослідів на Голицинських курсах.

За пропозицією професора В. К. Залеського, радою Харківського університету Михайла Андрійовича обрано професором кафедри агрохімії (1915 р.). Працював професором кафедри агрохімії на Харківських вищих жіночих курсах (1915–1920 рр.), був професором Харківського ветеринарного інституту.

У 1920 р. М. А. Єгоров – професор кафедри загального землеробства Харківського СГІ. Із 1932 р. до останніх років життя очолював кафедру агрономії. Викладав дослідну справу, селекцію і насінництво, бурякосіяння на курсах підвищення кваліфікації агрономів у Харкові, Полтаві, Асканії-Новій тощо.

Із 1917 р. вчений керував відділом агрономічної хімії Харківської обласної сільськогосподарської станції. Проводив досліді з розкладання гною, вивчення форм фосфатної кислоти гною, властивостей фітину, форм фосфатної кислоти в рослинах,

форм фосфорно-органічних сполук ґрунту, розробив методики їх визначення. Крім того, учений проводив дослід з конюшиною в Московському земстві і на запрошення Рязанського губернського земства організував мережу дослідних установ у цій губернії.

У результаті вивчення мінерального живлення рослин М. А. Єгоров з'ясував значення калію і магнію для розвитку багатьох сільськогосподарських культур, подовження вегетаційного періоду, якості врожаю. Ці дослідження видано окремою монографією.

Особливу увагу Михайло Андрійович приділяв дослідженню добрив: перетворенню суперфосфату в часі на вилуженому чорноземі, впливу натрієвих і калієвих фосфатів різної основності на рухливість органічних речовин ґрунту і їх зміни з часом. Вивчав роль зольних елементів і активності ферментів у ранньо- і пізньостиглих формах сільськогосподарських рослин, розробив методику отримання фітину з макухи. Значна частина матеріалів польових, вегетаційних і лабораторних досліджень професора М. А. Єгорова залишалася неопрацьованою.

**140 років від дня народження
ПИЩИМ҃УКИ ПЕТРА СЕМЕНОВИЧА
(1879–1965)**

Учений у галузі хімії, доктор хімічних наук, професор, член-кореспондент АН БРСР, відомий хімік-органік, лісохімік

Народився в лютому 1879 р. у м. Лубни тодішньої Полтавської губернії в сім'ї бухгалтера казначейства. Після закінчення Лубенської гімназії в 1900 р. вступив до Ново-Олександрійського інституту сільського господарства і лісівництва на лісове відділення.

У 1903 р. Петро Семенович опублікував першу наукову статтю. У 1914 р. у Бреславльському університеті захистив

дисертацію на тему «До питання про біологічні синтези», і йому було присвоєно науковий ступінь доктора філософії. Із 1914 до 1916 рр. працював приват-доцентом Харківського університету. У 1916 р. у Київському університеті захистив дисертацію на здобуття ступеня магістра хімії. Того ж року його обрано професором Харківського СГІ, а в 1917 р. – завідувачем кафедри органічної хімії. Цю посаду він обіймав із невеликою перервою понад 40 років.

За ініціативи професора П. С. Пищимуки в інституті створено лабораторію органічної хімії. Підсумком багаторічної наукової роботи став захист Петром Семеновичем у 1938 р. на вченій раді Київського державного університету докторської дисертації на тему «О влиянии ртутных соединений на реакцию между серой (и селеном) и ароматическими аминами». Через рік рішенням ВАК СРСР йому присвоєно звання професора.

Учений розробив способи одержання низки барвників – похідних аніліну. Здійснив великі за масштабом роботи з хімічної технології переробки деревини, був першим організатором лісохімічних промислів в Україні. За розробленою ним технологією побудовано чотири заводи для переробки добутої живиці на каніфоль і скипидар.

Майже вся науково-педагогічна діяльність Петра Семеновича пройшла в стінах тодішнього Харківського СГІ. Його лекції і практичні заняття відрізнялися високим науковим рівнем. Науковець був надзвичайно скромною й інтелігентною людиною, дуже вимогливим, але уважним і тактовним педагогом, щиро вболівав за успіхи своїх учнів.

У квітні 1940 р. відділенням природознавчих наук АН БРСР П. С. Пищимуку обрано член-кореспондентом академії; Указом Президії Верховної Ради СРСР у 1941 р. за заслуги в науково-педагогічній діяльності нагороджено орденом «Знак Пошани». Вільно володів українською, російською, німецькою, французькою та польською мовами.

Багаторічна робота в інституті (понад 60 років) з підготовки кадрів для сільського господарства, глибока повага до науки, незалежність і твердість переконань, високий патріотизм викликають почуття подяки і шани до пам'яті видатного вченого і педагога.

**140 років від дня народження
ЮР'ЄВА ВАСИЛЯ ЯКОВИЧА
(1879–1962)**

Видатний селекціонер-рослинник, академік АН УРСР, почесний академік ВАСГНІЛ, доктор сільськогосподарських наук, професор, заслужений діяч науки УРСР

Народився 8 лютого 1879 р. у с. Іванівська Вирга Нижньоломівського району Пензенської області (Росія) у дворянській сім'ї. Трудову діяльність розпочав у 1895 р. робітником Маріїнського земельного училища. У 1905 р. закінчив Ново-Олександрійський інститут сільського господарства і лісівництва, працював агрономом у Пензенській губернії (1905–1909 рр.).

Із 1909 р. В. Я. Юр'єв працював науковцем на Харківській селекційній станції (з 1944 р. – директор). Одночасно (з 1937 р.) він був професором Харківського сільськогосподарського інституту. У 1946–1956 рр. – директор Інституту генетики і селекції АН УРСР, із 1956 р. і до кінця життя – директор УНДІ рослинництва, селекції і генетики, який нині носить його ім'я.

Академік В. Я. Юр'єв особисто і разом із співробітниками створив 21 сорт найважливіших зернових культур. Його перу належать понад 150 наукових і навчально-методичних праць, зокрема підручник «Общая селекция и семеноводство полевых культур», який перевидавали чотири рази (став першим основним навчальним посібником для студентів-селекціонерів). Цей підручник у перекладі видавався також і в ряді зарубіжних країн.

У 1935 р. за великі досягнення в галузі селекції та насінництва вченому без захисту докторської дисертації атестаційна комісія присвоїла науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук. Із 1937 р. Василь Якович очолював кафедру селекції та насінництва

Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. У 1941 р. організував евакуацію Харківської дослідної станції в Челябінську область і був заступником директора з наукової роботи Челябінської державної селекційної станції. У 1943 р. обладнання і селекційний матеріал перевезено до Харкова і роботу Харківської селекційної станції відновлено.

У 1944 р. Василя Яковича призначають директором цієї станції, у 1956 р. – директором Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції і генетики, створеного на базі Харківської селекційної станції та Інституту генетики і селекції АН УРСР. У 1945 р. В. Я. Юр'єва обрали дійсним членом Академії наук УРСР. У 1947 р. йому присуджено Сталінську премію СРСР. У 1949 р. Президія Верховної Ради УРСР присвоїла вченому звання «Заслужений діяч науки УРСР». Із 1956 р. він – почесний член ВАСГНІЛ. За видатні досягнення в розвитку сільськогосподарської науки вчений двічі удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці (1954, 1959 рр.), нагороджений п'ятьма орденами Леніна, двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденом «Знак Пошани». Лауреат Державної премії СРСР.

**135 років від дня народження
СОКОЛІВСЬКОГО ОЛЕКСІЯ НИКАНОРОВИЧА
(1884–1959)**

Видатний учений-грунтознавець, академік АН УРСР і ВАСГНІЛ, доктор сільськогосподарських і геологічних наук, заслужений діяч науки України, професор

Народився 14 березня 1884 р. у містечку Велика Бурімка Золотоніського повіту на Полтавщині в сім'ї священика. У 1902 р. закінчив Полтавську гімназію, у 1908 р. – природниче відділення фізико-математичного факультету Київського університету, у 1910 р. – Московський сільськогосподарський інститут. Із 1911 до

1924 рр. працював викладачем, професором, читав перший у Росії курс «Колоїди ґрунтів», вів курси «Загальне ґрунтознавство», «Ґрунти Нечорнозем'я Росії».

Учений О. Н. Соколовський – один із творців і основоположників сучасного агрономічного ґрунтознавства. Разом із К. К. Гедройцем був засновником нового на той час напрямку в науці про ґрунти – колоїдного ґрунтознавства. Олексій Никанорович брав активну участь у роботі секції Міжнародної асоціації ґрунтознавців, у роботі II Міжнародного конгресу ґрунтознавців, який відбувся в СРСР у 1930 р., а також у роботі міжнародних конференцій і конгресів із ґрунтознавства в Празі, Вашингтоні, Будапешті тощо. Коли після III Міжнародного конгресу ґрунтознавців (Оксфорд, 1934 р.) нацистам вдалося захопити керівництво Міжнародною асоціацією ґрунтознавців (президентом став нацист Шухт), Олексій Никанорович був одним з ініціаторів реорганізації радянської секції МАҐ у Радянське товариство ґрунтознавців.

Із 1931 до 1938 рр. Олексій Никанорович очолював лабораторію хімії ґрунтів, створену замість науково-дослідної лабораторії ґрунтознавства при Народному комісаріаті освіти. У 1956 р. на базі лабораторії АН УРСР і біологічного відділення Кримського філіалу АН УРСР організовано Український науково-дослідний інститут ґрунтознавства і агрохімії. Учений очолив його і був директором до самої смерті у квітні 1959 р. За роки існування інститут став визначним центром сільськогосподарського ґрунтознавства Радянського Союзу. Постановою Ради Міністрів України від 8 серпня 1959 р. Інституту ґрунтознавства присвоєно ім'я О. Н. Соколовського.

Разом із науково-теоретичною й експериментальною діяльністю О. Н. Соколовський багато сил віддав історії сільськогосподарської науки. Його великою заслугою є створення нового типу карт ґрунтового покриття, у яких відображено не тільки генетичні, а й сільськогосподарські і технічні показники ґрунтів. Понад третину віку він віддав вищій школі. Працюючи на посаді ректора ХСПІ з 1944 до 1959 рр., Олексій Никанорович користувався щирою пошаною співробітників і студентів. Вихованці інституту згадують його високу культуру, ерудицію, демократичність. У важкі повоєнні роки ректор створив так званий директорський фонд, кошти якого витрачали на допомогу

студентам при особливій скруті. І лише після його смерті стало відомо, що Олексій Никанорович допомагав їм із власної зарплати.

Як патріот України вчений читав лекції українською мовою. Спочатку вони були оформлені у вигляді конспекту (1927 р.), потім як загальний курс «Ґрунтознавство» і, нарешті, як два видання «Курсу сільськогосподарського ґрунтознавства» (1934, 1935 рр.). Третє видання вийшло у світ у 1941 р. За оцінкою фахівців, ця книга була на той час найкращим підручником з курсу сільськогосподарського ґрунтознавства. Всесоюзний комітет у справах вищої школи свого часу заклав головні ідеї підручника в основу типової програми з курсу ґрунтознавства для сільськогосподарських вишів.

Оригінальність поглядів і глибина інтелекту притягували до Олексія Никаноровича студентів. Він виховав школу агрономів-ґрунтознавців, які й нині успішно продовжують творчу розробку агрономічного ґрунтознавства.

Славний шлях ученого-академіка відзначено державою. Його нагороджено трьома орденами Леніна, трьома орденами Трудового Червоного прапора, орденом «Знак Пошани», медалями.

**130 років від дня народження
ХАДЖІНОВА МИХАЙЛА ІВАНОВИЧА
(1899–1980)**

Лауреат Ленінської премії, Герой Соціалістичної Праці, академік ВАСГНІЛ, заслужений працівник науки РРФСР

Народився 28 вересня (9 жовтня) 1899 р. у с. Мангуш Першотравневого району Донецької області. У 1918 р. закінчив Маріупольську чоловічу гімназію, у 1926 р. – ХСГІ. Із 1926 р. працював на дослідній станції в Харкові; з 1929 р. – лаборант, згодом старший науковий співробітник відділу генетики

Всесоюзного інституту прикладної ботаніки і нових культур у Ленінграді. За дорученням М. І. Вавилова проводив дослідження зі спадкових ознак кукурудзи. У 1931 р. Михайло Іванович відкрив у кукурудзи цитоплазматичну чоловічу стерильність (безпліддя), що започаткувало принципово новий метод виведення високопродуктивних гібридів. Це відкриття в 1950-ті рр. мало важливе значення для поширення гібридної кукурудзи і переходу до нової якісної форми селекції.

Із 1941 р. М. І. Хаджинов працював старшим науковим співробітником, завідувачем групи селекції кукурудзи Краснодарської селекційної станції. Під час Великої Вітчизняної війни продовжив свої дослідження в Південному Казахстані, займався селекцією гібридів кукурудзи. Із 1956 р. – завідувач відділу селекції і насінництва кукурудзи Краснодарського науково-дослідного інституту сільськогосподарства. Розробляв теоретичні основи селекції та насінництва кукурудзи, вивів понад 20 високопродуктивних сортів і гібридів кукурудзи, 14 із яких – методом міжлінійної гібридизації. Використання цього генетичного фактору в насінництві кукурудзи, сорго та інших сільськогосподарських культур дозволило докорінно перетворити насінництво і перевести його на стерильну основу.

Ученому належить пріоритет у розробці методу створення стерильних аналогів самозапилених ліній і сортів, а також аналогів ліній – відновлювачів фертильності на стерильній основі. Він розробив моделі форм суперлізинової кукурудзи з підвищеним вмістом білка, лізину і триптофану. Проводив роботи із селекції ранньостиглих гібридів, рекурентного поліпшення популяції, використання гаплоїдів для прискореного отримання гомозиготних ліній, із селекції на імунітет до стеблових гнилей та кукурудзяного метелика, щодо поліпшення перетравності силосної маси шляхом використання низьколігнінових мутантів. Опублікував понад 150 наукових робіт, доктор сільськогосподарських наук.

У 1972–1977 рр. М. І. Хаджинов – віце-президент Всесоюзного товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, із 1977 р. – президент секції кукурудзи та сорго Європейської асоціації генетиків і селекціонерів рослин.

125 років із часу заснування кафедри ґрунтознавства (1894 р.)

У 1894 р. відкрито першу у світі кафедру ґрунтознавства в Ново-Олександрійському інституті сільського господарства і лісівництва (нині – Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва) за ініціативою засновника науки про ґрунт В. В. Докучаєва. Першим завідувачем кафедри був його учень М. М. Сибірцев (1894–1899 рр.), відомий на той час своїми дослідженнями в галузі ведення лісового і водного господарства на Півдні Росії (Воронезька, Харківська, Катеринославська губернії). Професор М. М. Сибірцев є автором першого підручника з генетичного ґрунтознавства.

У 1899–1911 рр. кафедрою ґрунтознавства керував відомий ґрунтознавець академік К. Д. Глінка.

Кафедра ґрунтознавства успадкувала досягнення Ново-Олександрійського інституту і нині гідно продовжує справу, розпочату В. В. Докучаєвим.

125 років із часу заснування кафедри загальної, сільськогосподарської та лісної статистики та рахівництва (1894 р.)

Перші відомості про вивчення статистики в Ново-Олександрійському інституті сільського господарства та лісівництва з'явилися в 1879 р. Тоді курс статистики викладали на кафедрі загального та спеціального законодавства з основами політичної економії. Лекції зі статистики читали А. Я. Антонович (1879–1882), О. І. Скворцов (1883–1885), Я. Є. Поповиченко (1886–1892). Із 1894 до 1899 рр. у Ново-Олександрійському інституті функціонувала кафедра загальної, сільськогосподарської та лісної статистики, яку очолював О. Ф. Фортунатов (1856–1925). Він був автором 250 наукових праць, більшість яких – статистичні або пов'язані зі статистикою.

**125 років від дня народження
БУТКА СТЕПАНА ДАНИЛОВИЧА
(1894–1964)**

*Кандидат економічних наук,
професор. Відомий економіст у галузі
сільського господарства*

Народився 15 серпня 1894 р. у м. Ічня Чернігівської області в селянській родині. Учасник Другої світової війни. Закінчив Київський комерційний інститут.

Із вересня 1933 р. працював у Харківському сільськогосподарському інституті. У 1940 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. У 1941 р. добровольцем пішов на фронт. У травні 1944 р. був відкликаний з армії в Харківський сільськогосподарський інститут на посаду доцента кафедри економіки і організації сільського господарства. Потім працював завідувачем кафедри сільськогосподарської статистики і обліку. У 1961 р. йому присвоєно звання професора із сільськогосподарської статистики і обліку без захисту докторської дисертації.

Учений опублікував більше 50 науково-методичних і навчальних праць, підготував двох кандидатів наук. Під керівництвом С. Д. Бутка створено і теоретично обґрунтовано, а в 1958 р. впроваджено в практику сільськогосподарських підприємств України єдину уніфіковану систему бухгалтерського обліку, поширену на всі сільськогосподарські підприємства колишнього Радянського Союзу.

Автор першого підручника з бухгалтерського обліку «Бухгалтерський облік в колгоспах» українською мовою, який у 1962 р. було надруковано також російською мовою. Опублікував наукові роботи «Счетоводство в колхозах» (1932 р.), «План рахунків і інструкція з організації бухгалтерського обліку

в колгоспах» (1952 р.). Професор С. Д. Бутко створив новий навчальний курс «Облік і інвентаризація землі», який упродовж 10 років читав на факультеті інженерів землевпорядкування.

За бойові і трудові заслуги Степана Даниловича нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора, трьома медалями.

**125 років від дня народження
ГАВРІЛОВА БОРИСА ІВАНОВИЧА
(1894–1969)**

Доктор сільськогосподарських наук, професор

Народився в 1894 р. у Петербурзі в міщанській родині. У 1917 р. закінчив Петербурзький лісовий інститут. Трудову діяльність розпочав на лісорозробках у Димарському лісгоспі. У лісовому господарстві працював 11 років: лісником, таксатором, начальником лісовпорядкувальної партії, завідувачем відділу Всеукраїнського управління лісами.

Після утворення Українського науково-дослідного інституту лісового господарства Борис Іванович займався науково-дослідницькою роботою з підсочки хвойних порід. У 1936 р. йому присвоїли науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук і вчене звання старшого наукового співробітника (без захисту дисертації).

Із 1938 р. продовжив наукову роботу у Всесоюзному НДІ лісового господарства і агролісомеліорації в м. Щолково (Московська обл.). У роки Другої світової війни керував лісорозробками військового відомства в м. Бузулук (Оренбурзька обл.). Після закінчення війни повернувся до УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького на посаду завідувача відділу лісової технології. У 1949–1950 рр. був керівником науково-дослідної теми із залісення «Олешківських пісків», виїздив у відрядження до

м. Цюрупинськ для проведення лісокультурних робіт. За сумісництвом працював у ХСГІ ім. В. В. Докучаєва на посаді доцента кафедри лісівництва.

У травні 1952 р. захистив докторську дисертацію на тему «Тривала підсочка сосни» і здобув науковий ступінь доктора наук. У 1953 р. професор перейшов на постійну роботу в Харківський СГІ ім. В. В. Докучаєва на кафедру лісівництва, де викладав лісову таксацію і лісовпорядкування.

Опублікував 37 наукових праць, які стосуються підсочки сосни і залісення пісків. У цей період він розгорнув широкі дослідження з вирощування насаджень сосни швидкого приросту. Із 1959 р. Борис Іванович продовжував працювати з ХСГІ як науковий консультант.

**125 років від дня народження
ТЕЛІШЕКА КИРИЛА ГЕОРГІЙОВИЧА
(1894–1976)**

Доктор економічних наук, професор. Член-кореспондент ВАСГНІЛ. Заслужений діяч науки УРСР. Відомий економіст у галузі сільського господарства, автор праць з питань економіки сільського господарства України. Засновник наукової школи «Економічний механізм господарювання в аграрному секторі економіки та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва в умовах ринкової економіки»

Народився 5 березня 1894 р. у с. Кустолове Новосанжарського району Полтавської області в селянській родині.

Першу світову війну К. Г. Телешек зустрів фельдшером російської армії. Він виніс із полів боїв близько 200 поранених солдат і офіцерів, за що був нагороджений Георгіївськими

хрестами. У роки революції та громадянської війни 1917–1921 рр. був помічником лікаря шпиталю Червоної Армії.

Після війни закінчив Харківський інститут народного господарства, працював у науково-дослідних та виробничих організаціях. У 1941 р. К. Г. Телешек одним із перших в Україні став доктором економічних наук. У роки Другої світової війни працював заступником директора машинно-тракторної станції на сході країни. Із 1944 р. – професор, заступник директора Харківського зоотехнічного інституту. У 1959 р. його обрано член-кореспондентом Української академії сільськогосподарських наук. Із 1960 р. до 1975 рр. – завідувач кафедри економіки і організації Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва.

Кирило Георгійович є автором наукових праць: «Баланс труда в сільському господарстві» (розділ «Садівництво»), виданої Українським науково-дослідним інститутом економіки сільського господарства в 1931 р., і «Плодоовочеve господарство Харківської приміської зони в другій п'ятирічці», надрукованої в журналі «Соціалістична реконструкція сільського господарства УРСР» (№ 7, 8, 9 за 1932 р.).

Професор уміло поєднував навчальну і наукову роботу, опублікував вагомі наукові праці з актуальних проблем сільського господарства. Разом з великою групою аспірантів і співробітників виконав ряд важливих досліджень з розміщення, спеціалізації, концентрації та інтенсифікації сільського господарства України. У великому доробку вченого – методики комплексного планування із спеціалізації в масштабі області, адміністративного району й окремого господарства; визначення і використання виробничого потенціалу сільського господарства; переходу сільськогосподарського виробництва на ритмічну роботу, до високих програмованих урожаїв; обґрунтування наукового положення про те, що у будь-якому районі є можливим створення високорентабельного сільськогосподарського виробництва.

Підготував 60 кандидатів і 15 докторів економічних наук. Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденом «Знак Пошани» і великою срібною медаллю ВДНГ СРСР. У 1964 р. удостоєний почесного звання «Заслужений діяч науки УРСР».

**115 років від дня народження
ГРІНЧЕНКА ОЛЕКСАНДРА МАРКОВИЧА
(1904–1998)**

*Учений у галузі ґрунтознавства,
заслужений діяч науки УРСР, доктор
сільськогосподарських наук, професор*

Народився 10 червня 1904 р. у с. Довгеньке Тальнівського району Черкаської області в селянській родині.

Трудовий шлях розпочав після закінчення Уманського сільськогосподарського інституту (1926 р.) на Уманській сільськогосподарській дослідній станції, спочатку – науковим співробітником, а потім – завідувачем агрохімічної лабораторії станції (1926–1928 рр.) під керівництвом академіка О. І. Душечкіна.

У 1929 р. О. М. Грінченко переходить на роботу до Харківського сільськогосподарського інституту, де працює на посаді завідувача лабораторії при кафедрі ґрунтознавства, яку очолював академік О. Н. Соколовський. У квітні цього ж року його зараховують аспірантом кафедри ґрунтознавства ХСГІ. Після успішного закінчення аспірантури (1931 р.) Олександр Маркович долучається до педагогічної роботи кафедри, бере активну участь у науково-дослідній діяльності, в експедиціях з агроінвентаризації ґрунтів України. Паралельно з педагогічною роботою під керівництвом академіка О. Н. Соколовського він організовує та проводить велику науково-дослідницьку роботу з розробки теоретичних і практичних заходів хімічної меліорації солонцевих ґрунтів України.

У 1955 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук на тему «Окультурення солонцевих ґрунтів Середнього Придніпров'я». У 1957 р. йому присвоєно звання професора.

У червні 1959 р. О. М. Грінченка призначено ректором Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. Цю посаду він обіймав 10 років. Під його керівництвом інститут досяг великих успіхів у навчальній і науковій роботі, у розвитку матеріальної бази. Одночасно Олександр Маркович очолював кафедру ґрунтознавства, а в Українському НДІ ім. О. Н. Соколовського працював завідувачем лабораторії родючості ґрунтів (за сумісництвом).

Наукова діяльність ученого була спрямована на розробку заходів з відтворення природно-економічної родючості ґрунтів як основи продуктивності земель. Вивчення культурного ґрунтоутворного процесу при інтенсивному сільськогосподарському використанні ґрунтів стало фундаментом для розвитку нового біогеохімічного напрямку в агрономічному ґрунтознавстві.

Незважаючи на постійну зайнятість на посаді ректора, Олександр Маркович продовжував педагогічну діяльність, він незмінно читав курс «Ґрунтознавство». Свої знамениті лекції завжди розпочинав з історії науки, у якій чітко розставляв власні акценти, маючи на це повне право. Студенти виявляли підвищений інтерес до його лекцій і залюбки відвідували заняття. Він був чуйним і уважним до них і до співробітників. Виховав плеяду науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом підготовлено п'ять докторів і 34 кандидати сільськогосподарських наук. Ученому належать понад 160 наукових та навчально-методичних робіт, у тому числі три монографії, навчальний посібник і лекції з питань ґрунтознавства й агрохімії. Значною була його громадська діяльність. Він був депутатом Харківської обласної ради, головою Українського республіканського товариства ґрунтознавців.

Плідну педагогічну та наукову діяльність О. М. Грінченка відзначено державними і галузевими нагородами: орденами Леніна і «Знак Пошани», медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», п'ятьма медалями ВДНГ. У 1964 р. йому присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки Української РСР.

**115 років від дня народження
ГРІНЯ ГЕОРГІЯ СТЕПАНОВИЧА
(1904–1976)**

*Учений у галузі ґрунтознавства,
доцент кафедри ґрунтознавства*

Народився 12 квітня 1904 р. у м. Умань Київської області в сім'ї службовців. У 1926 р. закінчив Уманський сільськогосподарський інститут і отримав кваліфікацію агронома-дослідника. Після закінчення працював асистентом кафедри ґрунтознавства (1924–1926 рр.). У 1928 р. закінчив ґрунтове відділення агрономічного факультету Московської сільськогосподарської академії ім. К. А. Тимірязєва, одночасно з навчанням працював ґрунтознавцем в експедиціях з обстеження ґрунтів колишніх Луганського (1926 р.) та Вінницького округів (1927 р.) і Ферганської низовини (1928 р.).

Із 1928 до 1931 рр. – аспірант кафедри ґрунтознавства Харківського сільськогосподарського інституту (керівник – академік О. Н. Соколовський). У 1931 р. кафедру ґрунтознавства було реорганізовано в Український науково-дослідний інститут агроґрунтознавства і агрохімії, де Г. С. Грін працював науковим співробітником до 1934 р. Із 1934 до 1938 рр. працював у науково-дослідній лабораторії хімії ґрунтів Академії наук України під керівництвом академіка О. Н. Соколовського. У 1941 р. на вченій раді Харківського сільськогосподарського інституту захистив кандидатську дисертацію на тему «До питання про причини і джерела засолення ґрунтів Середнього Придністров'я».

Із 1935 до 1966 рр. Г. С. Грін – доцент кафедри ґрунтознавства Харківського сільськогосподарського інституту, а з 1957 р. – завідувач лабораторії ґрунтового покриву Українського інституту ґрунтознавства.

Георгій Степанович – один із організаторів і методичний керівник великомасштабної ґрунтової зйомки території України, проведеної в 1957–1961 рр., у результаті якої були складено: ґрунтову карту України в масштабі 1:750000, середньомасштабні ґрунтові карти адміністративних областей і районів, великомасштабні ґрунтові карти і супутні їм матеріали (агроґрунтові нариси, картограми: агровиробничих груп, охорони ґрунтів від ерозії, раціонального використання земель і поліпшення природних кормових угідь тощо) для конкретних колгоспів та радгоспів. Він є співавтором класифікації ґрунтів і номенклатурного списку ґрунтів України (1957 р.) та польової діагностики ґрунтів – методичної і практичної основи під час проведення територіальних великомасштабних ґрунтових обстежень. Учений був головним фахівцем із проблеми розвитку засолених і солонцюватих ґрунтів України.

Професори Г. С. Грінь, О. М. Грінченко, М. К. Крупський, О. М. Можейко, Н. Б. Вернандер – це перше покоління наукової школи академіка О. Н. Соколовського, яка визначала розвиток ґрунтознавства України в 40–70-ті рр. ХХ ст.

---

110 років від дня народження ПОДІБИ ЄВГЕНА ГЕОРГІЙОВИЧА (1909–1990)

Учений у галузі зоотехнії, доктор сільськогосподарських наук, професор

Народився 1909 р. у с. Щаснівці Бобровицького району Чернігівської області. Учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни, очолював контррозвідку в партизанському загоні. У 1942 р. був тяжко поранений, на костилях дістався до Катта-Кургану, де знаходився в евакуації ХСГІ. Із 1943 р. і до кінця життя працював у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва.

Захистив кандидатську і докторську дисертації. Із 1948 р. працював на посаді доцента. У 1957 р. його обрано за конкурсом завідувачем кафедри спеціальної зоотехнії. На цій посаді беззмінно працював до 1989 р., потім ще рік – професором кафедри.

Наприкінці 50-х років ХХ ст., провівши численні дослідження і ретельні теоретичні розрахунки, вивчивши вітчизняну й іноземну літературу, Є. Г. Подоба сформулював своє бачення залежності ступеня використання корму тваринами від їх віку та рівня годівлі. Теоретично обґрунтував і експериментально довів значення запропонованого ним коефіцієнта використання корму для оцінки і відбору тварин за цим показником.

У 1978 р. Євген Георгійович організував навчально-експериментальну пасіку. Пасіка нараховувала сім бджолиних родин, подарованих В. А. Нестерводським, відомим в Україні вченим-бджолярем. Результатом експериментальних робіт на цій пасіці та на пасіках України стали винаходи з боротьби з вароатозом у бджіл, а також кормових добавок, що підвищують літну, відтворну й обпилювальну діяльність бджіл. Пізніше на пасіці закладено перші дослід з вивчення міграції бджіл у закритих популяціях (пасіках), експерименти з попарного напівізолюваного і неізолюваного утримання бджолиних родин. Надалі, у міру збільшення чисельності бджолиних сімей на пасіці шляхом розведення їх «у собі», Є. Г. Подоба запропонував методіку селекції бджіл за ознакою сумісності в умовах попарного неізолюваного утримання. Шляхом селекції науковець отримав групу бджолиних сімей, які володіють високим ступенем сумісності і передають цю ознаку потомству.

Сьогодні сини Євгена Георгійовича продовжують його пасічну справу. Борис Євгенович Подоба – відомий у світі вчений-імуногенетик, а Василь Євгенович Подоба – бджоляр-практик з багаторічним стажем. Пасіка, заснована Є. Г. Подобою, налічує вже понад 200 бджолосімей. Вона атестована, сертифікована і ліцензована як племінна. На базі цієї пасіки проводять наукові дослідження разом з ученими НДІ тваринництва НААН (м. Харків), НДІ генетики, селекції і розведення (м. Київ), університету ім. В. Н. Каразіна; НДІ нанотехнологій (м. Київ); НДІ бджільництва імені Прокоповича (м. Київ).

Під керівництвом професора створено шість дочірніх експериментальних пасік за авторською методикою розведення

і селекцією. Сини Є. Г. Подоби у 2008 р. безоплатно передали на баланс ХНАУ ім. В. В. Докучаєва дев'ять бджолосімей, що створило базу для розгортання науково-дослідних робіт і забезпечило проведення повноцінних практичних занять із студентами за курсом «Бджільництво». Євген Георгійович – автор більше ніж 200 наукових праць, 12 винаходів і патентів із тваринництва і бджільництва.

Нагороджений медалями «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «Ветеран труда».

**105 років від дня народження
СОМОВА ГЕННАДІЯ ЮХИМОВИЧА
(1914–1983)**

Учений, кандидат технічних наук

У 1941 р. закінчив Омський сільськогосподарський інститут ім. С. М. Кірова (Росія), отримавши кваліфікацію «інженер-геодезист».

У 1952 р. радою Омського сільськогосподарського інституту Г.Ю. Сомову присвоєно науковий ступінь кандидата технічних наук. У 1953 р. затверджено у вченому званні доцента кафедри вищої геодезії.

Із 1956 р. працював доцентом кафедри геодезії Омського сільськогосподарського інституту ім. С. М. Кірова. З 1960 до 1974 рр. – завідувач кафедри геодезії Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, з 1974 до 1975 рр. – професор цієї кафедри.

Геннадій Юхимович опублікував 48 наукових праць. За його редакцією видано чотири томи наукових праць, зокрема «Градиенты и линии положения в геодезии», «Методические указания по уравниванию типовых систем триангуляции», «Практикум по созданию плановой геодезической опоры».

**100 років від дня народження
БЕЗДІТКА АНДРІЯ ПАВЛОВИЧА
(1919–2000)**

Удостоєний звання «Почесний громадянин міста Харкова»

Народився 8 липня 1919 р. у с. Крамарівка Валківського району Харківської області. Закінчив Коломацьку середню школу. У 1938 р. вступив на агрономічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, але навчання було перервано війною.

Учасник Великої Вітчизняної війни.

Після демобілізації працював агрономом і заочно навчався в сільськогосподарському інституті, який закінчив у 1947 р. Потім працював агрономом Шебелинської МТС, в органах державного управління. У 1955 р. Андрія Павловича обрано першим секретарем Чугуївського райкому партії. Із 1962 р. – перший заступник голови облвиконкому й одночасно – начальник обласного управління виробництва і заготівель сільгоспродукції.

У 1968–1983 рр. – голова Харківського облвиконкому. Пізніше працював головою обласного об'єднання «Сортнасінеовоч».

Грандіозні соціально-економічні зміни в Харкові й області в 60–70-х рр. ХХ ст. (будівництво метрополітену й оперного театру, житлових масивів Салтівки і Нових будинків, птахофабрик та овочевих радгоспів, підприємств легкої промисловості і заводів з переробки м'ясо-молочної продукції, Печенізького та Краснопавлівського водосховищ, двох водопроводів з каналу Дніпро–Донбас) були б неможливими без тісного співробітництва і взаєморозуміння всіх гілок виконавчої влади, координацію яких багато років здійснював А. П. Бездітко.

Має 39 державних нагород, зокрема вісім бойових і трудових орденів, із яких два ордени Леніна. Удостоєний звання «Почесний

громадянин міста Харкова». Тричі був депутатом Верховної Ради СРСР, кілька скликань – депутатом Верховної Ради України.

**100 років від дня народження
КОРЕНЄВА ГРИГОРІЯ ВАСИЛЬОВИЧА
(1919 – 2000)**

Учений-агроном, селекціонер-насінник, педагог, доктор сільськогосподарських наук (1966 р.), професор (1967 р.), заслужений діяч науки Російської Федерації (1993 р.)

Народився 3 лютого 1919 р. у с. Коренево (нині – районний центр Кореневського району Курської області РФ). Учасник Другої світової війни.

Закінчив агрономічний факультет Воронежського сільськогосподарського інституту (1952 р.). Із 1952 р. – асистент, доцент, професор, завідувач кафедри рослинництва (1954–1967 рр.), декан (1961 р.) агрономічного факультету, проректор (1961–1967 рр.) Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. Із 1970 р. – професор, завідувач кафедри рослинництва (1970–1991 рр.), у 1970–1978 рр. – ректор Воронежського сільськогосподарського інституту.

Григорій Васильович – видатний учений-рослиник, вихованець Харківської наукової школи рослинників-екологів академіка АН України М. М. Кулешова, фундатор Воронежської школи рослинників-екологів. Підготував чотирьох докторів і 25 кандидатів наук. Автор низки наукових статей, навчальних посібників.

Основний напрям наукової роботи Г. В. Коренева – зерноутворення і досягання хлібів, теорія і практика збирання, проблеми агробіотехнології. Автор понад 200 праць, у тому числі книг: «Биологическое обоснование сроков и способов уборки зерновых культур» (1971 р.); «Растениеводство с основами

селекції і семеноводства» (1973 р.); «Вика мохната» (1975 р.). Створив перший у Центрально-Чорноземному регіоні зимостійкий сорт озимої вики «Глинковская».

Має урядові нагороди: ордени Слави III ступеня, Вітчизняної війни I ступеня, Червоної Зірки, «Знак Пошани», Трудового Червоного Прапора; Почесну грамоту Президії Верховної Ради УРСР.

95 років із часу заснування кафедри історії (1924 р.)

Суспільствознавчі науки в університеті викладають з 1922 р. У 1924 р. створено кафедру історичного матеріалізму, яка існувала до 1931 р., забезпечуючи викладання таких суспільних дисциплін: «Історичний матеріалізм», «Економічна географія», «Історія класової боротьби», «Радянське будівництво».

У 1931 р., після реорганізації ВНЗ в Інститут зернових культур, викладали навчальний курс діалектичного матеріалізму. Подальше вдосконалення завдань цієї дисципліни доручено спеціально створеній у 1932 р. кафедрі діалектичного матеріалізму, яка функціонувала до 1934 р.

У 1934 р. на знов відкритому економічному факультеті організовано кафедру філософії, завідувачем якої обрано професора Д. Ф. Остряніна.

У 1938 р. засновано кафедру марксизму-ленінізму, яка забезпечувала викладання курсів «Основи марксизму-ленінізму» і «Політична економія». Завідувачем кафедри призначено доцента Ф. Ф. Абрамова.

Із квітня 1991 р. згідно з рішенням ученої ради університету кафедру перейменовано в кафедру історичних і соціально-політичних дисциплін. У той час на кафедрі викладали такі дисципліни: «Історія України», «Історія української культури», «Культурологія», «Політологія», «Соціологія», «Країнознавство». Завідувачем був доктор історичних наук, професор Р. І. Киричок.

Із грудня 2008 р. кафедру очолив кандидат історичних наук, доцент, професор університету А. І. Кравцов.

**95 років від дня народження
АНТИПЕНСЬКОГО ВАСИЛЯ ЄГОРОВИЧА
(1924–1985)**

Кандидат економічних наук, професор. Ветеран Великої вітчизняної війни (гвардії старшина), учасник бойових дій на Середньо-донському та Білоруському фронтах, інвалід війни

Народився у 1924 р. У 1944–1947 рр. навчався у Белеївському торговельно-промисловому технікумі; у 1954–1958 рр. – у Харківському інституті радянської торгівлі (отримав диплом з відзнакою). У 1959 р. В.Є. Антипенського призначено головним бухгалтером цього інституту, у липні 1960 р. – начальником контрольно-ревізійного відділу Харківського обласного управління торгівлі. У 1961 р. вступив до заочної аспірантури Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. У грудні 1962 р. перейшов на посаду асистента кафедри статистики і обліку, у листопаді 1964 р. – на посаду старшого викладача.

У 1966 р. захистив кандидатську дисертацію і здобув науковий ступінь кандидата економічних наук, у 1984 р. – учене звання професора.

З ім'ям Василя Єгоровича пов'язано створення в липні 1966 р. однієї з перших в Україні кафедр економічної кібернетики – кафедри економіко-математичних методів та обчислювальної техніки. Учений доклад значних зусиль до формування колективу кафедри і становлення таких важливих дисциплін економічної кібернетики, як «Теорія електронно-обчислювальних машин», «Програмування», «Моделювання економічних процесів», «Економіко-математичні методи в плануванні та організації виробництва», «Економіка і організація сільського господарства».

Видано перші підручники та методичні вказівки, зокрема підручник «Учетная информация в сельскохозяйственных предприятиях при комплексной механизации», навчальний посібник «Организация бухгалтерского учета в сельском хозяйстве при комплексной механизации и автоматизации». У цей період розпочалася підготовка кваліфікованих науково-педагогічних кадрів в аспірантурі. У роки завідування кафедрою В. Є. Антипенським (1966–1977 рр.) закладено основи розвитку кібернетики в галузі сільського господарства.

**95 років від дня народження
ТЕТЕРЯТЧЕНКА КОНСТЯНТИНА ГРИГОРОВИЧА
(1924–1993)**

Відомий учений-селекціонер, викладач і вихователь наукової молоді, учень і гідний продовжувач справи академіка В. Я. Юр'єва

Народився 23 травня 1924 р. у м. Харків. У 1953 р. закінчив агрономічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, отримавши кваліфікацію «учений агроном-селекціонер-насіннезнавець». Працював науковим співробітником відділу зрошування на Ростовській державній селекційній станції. Після закінчення аспірантури на кафедрі селекції та насінництва ХСГІ працював асистентом (1960 р.), доцентом (1964 р.), професором (1977 р.).

Кандидатську дисертацію на тему «Формирование устойчивости к полеганию у сортов и гибридов озимой пшеницы» захистив на вченій раді Одеського сільськогосподарського інституту в 1961 р., докторську дисертацію на тему

«Анатомический метод в селекции мягкой озимой пшеницы на продуктивность» – на вченій раді ХСГІ в 1974 р.

Читав курс лекцій із цитології для студентів селекційного відділення, курс лекцій із загальної селекції та насінництва, генетики, сортознавства. Його лекції завжди були змістовні, на високому теоретичному і практичному рівні, мали найновіші дані з практики досліджень вітчизняної та зарубіжної генетики, селекції та біотехнології. Упродовж 25 років професор К. Г. Тетерятченко беззмінно очолював науковий гурток при кафедрі селекції, був куратором з науково-дослідної роботи студентів університету.

Учений успішно продовжував наукову школу академіка В. Я. Юр'єва. Основний напрям його наукової роботи – розробка нових методів у селекції озимої пшениці, основаних на морфоанатомічних дослідженнях особливостей будови рослин різних сортів. Він розробив новий тип рослин озимої пшениці для лісостепової зони України, а також нові методи оцінки вихідного матеріалу на зимостійкість, стійкість проти полягання, комбінаційну здатність. На підставі цих методів створено нові високопродуктивні сорти озимої пшениці – Любима, Ранняя-2, Новинка.

Результати досліджень викладено в 130 наукових працях та в монографії «Анатомический метод в селекции мягкой озимой пшеницы на продуктивность, зимостойкость, устойчивость к полеганию».

Професор К. Г. Тетерятченко заснував школу з морфофізіології пшениці з практичним використанням анатомо-біологічних методів селекції, був членом координаційної ради із селекції, насінництва та генетики України і Молдови, обласної та республіканської ради спілки генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, спеціалізованої ради УНДІ рослинництва ім. В. Я. Юр'єва.

**90 років від дня народження
БЕСЕДІНА МИКОЛИ ОЛЕКСАНДРОВИЧА
(1929–2012)**

*Учений у галузі економічних наук,
доктор економічних наук, професор*

Народився 10 листопада 1929 р. у с. Новоіванівка Лозівського району Харківської області. Брав участь у повоєнній відбудові Харківщини. Отримавши середню спеціальну освіту, працював агрономом колгоспу на Донеччині.

Після служби в армії вступив до Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, який закінчив у 1958 р. і отримав кваліфікацію вченого-агронома. Працював агрономом у колгоспі ім. ХТЗ Харківського району, згодом – викладачем аграрних та економічних дисциплін Чугуївського лісного технікуму. Навчався в аспірантурі ХСГІ і в 1965 р. під науковим керівництвом доктора економічних наук професора К. Г. Телешека захистив кандидатську дисертацію з удосконалення технології й організації виробництва в землеробстві. Із 1964 до 2012 рр. працював у Харківському національному аграрному університеті. У різні роки був начальником науково-дослідного сектора, викладачем, доцентом, професором, завідувачем кафедри. Проводив дослідження з використанням запропонованого ним оцінно-ситуаційного методу.

У 1991 р. М. О. Беседін захистив докторську дисертацію на тему «Оцінка організаційно-управлінських ситуацій». У рішенні вченої ради Тимірязєвської академії, де відбувся захист, підкреслено, що дисертант розробив новий самостійний напрям організаційно-управлінської науки; уперше обґрунтував концепцію експертної експрес-оцінки й аналізу ситуацій, які виникають у процесі розробки та прийняття рішень. Запропонована система стала істотним доповненням до арсеналу економічної науки.

Результати досліджень ученого включено до методичних вказівок, практикумів, лекцій і практичних занять з курсів «Управління сільськогосподарським виробництвом» та «Основи менеджменту», опубліковано у спеціальних сільськогосподарських та економічних виданнях. Він органічно пов'язував наукові дослідження з навчально-методичною роботою. Є автором понад 200 праць, зокрема 35 статей у центральних спеціальних журналах, семи монографій, підручника, практикумів, розділів у довідниках.

М. О. Бесєдін нагороджений трьома медалями «За Перемогу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.»; двома медалями «За самовіддану працю на цілинних землях Казахстану» (у студентські роки); за відмінні успіхи в роботі – нагрудними знаками «Вища школа» і «Відмінник аграрної освіти і науки»; трудовою відзнакою Міністерства аграрної політики України «Знак Пошани»; дипломом і стипендією ім. М. І. Туган-Барановського (з економіки).

Прізвище М. О. Бесєдіна викарбувано в Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки» на стелі, присвяченій видатним ученим, які зробили великий внесок у розвиток науки.

---

90 років від дня народження ГҮР'ЄВА БОРИСА ПЕТРОВИЧА (1929–1991)

*Відомий учений-селекціонер,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік ВАСГНІЛ*

Народився 9 травня 1929 р. у м. Харків в сім'ї службовців. Навчався в Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва (1948–1953 рр.), який закінчив з відзнакою. Із 1953 до 1956 рр. навчався в аспірантурі при кафедрі селекції та насінництва рослин цього інституту під керівництвом

відомого вченого-селекціонера В. Я. Юр'єва. У 1958 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Полегание сортов озимой пшеницы и пути формирования прочности стебля».

Із 1960 р. Б. П. Гур'єв працював на посадах старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії селекції кукурудзи, завідувача відділу селекції та біохімії кукурудзи Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції та генетики ім. В. Я. Юр'єва. Із 1973 до 1991 рр. – директор цього інституту, а з 1987 р. – генеральний директор НВО «Еліта», керівник Харківського селекційного центру.

Результатом узагальнення багаторічних досліджень у галузі селекції кукурудзи стала наукова робота на здобуття вченого ступеня доктора сільськогосподарських наук на тему «Селекция и семеноводство гибридов кукурузы в Лесостепи Украины», яку Борис Петрович захистив у 1973 р. в Українській сільськогосподарській академії (м. Київ). У 1985 р. його обрано член-кореспондентом ВАСГНІЛ за фахом «Генетика і селекція», у 1988 р. – дійсним членом (академіком) ВАСГНІЛ і затверджено у званні професора зі спеціальності «Селекція та насінництво».

Наукові дослідження вченого присвячено розробці теоретичних основ селекції кукурудзи на ранньостиглість. Опублікував понад 200 наукових праць, із них у 1988 р. – монографію «Селекция кукурузы на раннеспелость». Академік Б. П. Гур'єв був керівником колективної комплексної розробки «Повышение устойчивости земледелия на основе использования сортов и гибридов сельскохозяйственных культур, технологий их возделывания с высокой адаптационной приспособленностью к неблагоприятным факторам среды», наукових програм із розробки гребеневої ґрунтозахисної енергоощадної технології вирощування кукурудзи, соняшнику та сої сумісно з фірмою «Монсанто» (США), Інститутом селекції рослин (Угорщина) та наукових програм зі створення ранньостиглих гібридів кукурудзи сумісно з Інститутом селекції рослин (Хорватія, Югославія) та фірмою «КВС» (Німеччина). Під його керівництвом підготовлено 11 кандидатів наук, які продовжують розвивати започатковані ним наукові напрями.

Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора та багатьма медалями

**90 років від дня народження
ЛЯСКОВСЬКОГО ГЕНРІХА МАР'ЯНОВИЧА
(1929–2015)**

*Відомий фітофізіолог, кандидат
біологічних наук, доцент*

Народився 23 липня 1929 р. у с. Сестринівка Козятинського району Вінницької області в інтернаціональній родині поляка і чешки. Його батько працював заступником директора Інституту землеробства (м. Харків), мати – науковим співробітником Інституту овочівництва (м. Мерефа).

У 1941–1943 рр. перебував в евакуації в Саратовській області.

Із 1947 до 1952 рр. Генріх Мар'янович навчався в Харківському СГІ ім. В. В. Докучаєва, отримав диплом з відзнакою і кваліфікацію вченого агронома, селекціонера-насінника. Працював у Меденичівському районі Дрогобицької області головним агрономом райвідділу сільського господарства (1952–1953 рр.), дільничним агрономом, головним агрономом Опарівської МТС (1953–1958 рр.). Із 1958 р. Г. М. Лясковський працював лекційним асистентом у професора Ф. П. Мацкова на кафедрі фізіології рослин і мікробіології Харківського СГІ, а з 1963 р. – старшим науковим співробітником проблемної лабораторії позакореневого живлення рослин. У 1973 р. захистив дисертацію на тему «Исследование внекорневых подкормок озимой пшеницы на ранних этапах органогенеза» і здобув науковий ступінь кандидата біологічних наук. Із 1974 р. працював асистентом, в.о. доцента (1981 р.), доцентом кафедри ботаніки та фізіології рослин (1983 р.). У 1986–1988 рр. і 1997–1998 рр. виконував обов'язки завідувача кафедри.

За період наукової діяльності опублікував 52 наукові та науково-методичні праці з проблем мінерального живлення рослин

і методів його діагностики, удосконалення фізіологічних і біохімічних методів аналізу росту рослин і якості врожаю. Має авторське свідоцтво – «Способ колориметрического определения меди» і три раціоналізаторські пропозиції. Широкому загалу фізіологів рослин відомі електронний транспірометр конструкції А. П. Ваганова, Г. М. Лясковського, А. А. Романова; високочастотний аналізатор CO₂ «Весна» для визначення інтенсивності фотосинтезу й дихання. Генріх Мар'янович – співавтор двох видань «Лабораторного практикуму з фізіології рослин», а також універсальної навчально-контролюючої лінгвістичної комп'ютерної програми «Фізіологія рослин з основами біотехнології», зареєстрованої в Державному департаменті інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України (2004 р.).

85 років із часу заснування кафедри вищої математики (1934 р.)

Елементарну математику (арифметику, алгебру, геометрію, тригонометрію) викладали в ХНАУ ім. В. В. Докучаєва ще в ті часи, коли він мав назву Маримонтського сільськогосподарського інституту. Першими викладачами цієї дисципліни були: професор Варшавського ліцею М. Матушевський (1818–1831), Ю. Кольберг (1819–1820), К. Чакі (1820–1823), Я. І. Зембецький (1823–1826), Я. Малиновський (1826–1830), П. Ф. Кочинський (1836–1850) і В. А. Юзефович (магістр філософії, 1842–1844). У 1910–1913 рр. елементи вищої математики при курсі «Сільськогосподарські машини» професор викладав О. О. Алов.

Кафедра розпочала функціонувати як самостійний підрозділ із 1934 р. До 1941 р. обов'язки завідувача виконував Іван Іванович Бакулін, який у часи німецько-фашистської окупації м. Харкова був секретарем підпільного обкому комуністичної партії та посмертно нагороджений званням Героя Радянського Союзу. Учений залишив цікаві рукописні матеріали з прикладної математики.

**80 років від дня народження
АНДРУСЕНКА ГРИГОРІЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА
(1939–2012)**

*Кандидат економічних наук,
професор*

Народився 13 грудня 1939 р. у с. Вінницькі Івани Богодухівського району Харківської області.

У 1969 р. Г. О. Андрусенко закінчив економічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва й отримав кваліфікацію «учений агроном-економіст». У цьому ж році направлений на роботу в колгосп ім. Леніна Богодухівського району Харківської області, де працював головним економістом до вступу в аспірантуру.

Із 1971 до 1974 рр. був аспірантом кафедри економічної кібернетики Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. У 1975 р. захистив дисертацію і здобув науковий ступінь кандидата економічних наук.

Із 1974 до 1978 рр. Григорій Олександрович працював асистентом, старшим викладачем, із 1978 р. – доцентом, із 1990 р. – завідувачем кафедри організації сільськогосподарського виробництва ХСПІ. У 1993 р. йому присвоєно вчене звання професора.

Із 2000 до 2007 рр. працював завідувачем кафедри економіки та фінансів, пізніше – кафедри економічної політики Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Професор Г. О. Андрусенко опублікував понад 110 наукових і методичних праць. Найважливішими роботами є: колективні монографії «Ринкова трансформація економіки АПК» (2002 р.), «Регіональна політика розвитку аграрної сфери» (2004 р.),

«Механізми ефективного розвитку економіки аграрної сфери АПК України» (2006 р.); підручник «Основи маркетингу» (1995 р.); опорні конспекти лекцій «Державне регулювання макроекономічних процесів» (2005 р.), «Інституційна економіка» (2007 р.), «Макроекономічна політика та аналіз її ефективності» (2008 р.), «Макроекономіка» (2009 р.). Підготував чотирьох кандидатів економічних наук.

Має державні нагороди і відзнаки: медаль «За доблестний труд» (1970 р.), знак «Победитель социалистического соревнования 1976 года» (1977 р.), медаль «Ветеран труда» (1987 р.), знаки «Ударник одиннадцатой пятилетки» (1985 р.), «Відмінник аграрної освіти і науки» III ступеня (2006 р.); почесні грамоти Національної академії державного управління при Президентові України (2004 р.), Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (2007 р.), грамоти обласних і районних організацій, ректорату і профкому університету.

**80 років від дня народження
АНТОНЕНКА ЛЕОНІДА ОНИСИМОВИЧА
(нар. 1939 р.)**

Завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор

Народився 15 березня 1939 р. у с. Труженка Розівського району Запорізької області. У 1965 р. закінчив з відзнакою Харківський зооветеринарний інститут. У 1967–1970 рр. навчався в аспірантурі Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва.

Під науковим керівництвом завідувача кафедри економіки, доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України К. Г. Телешека досліджував наукову проблему впливу

внутрішнього економічного середовища на економічну ефективність системи управління та виробництва. У 1970 р. Л. О. Антоненко захистив кандидатську дисертацію на тему «Система управління в державних господарствах та шляхи її вдосконалення». У 1970–1972 рр. працював старшим науковим співробітником кафедри економіки сільського господарства ХСП, потім – директором експериментально-показового держгоспу «Борівський».

У 1993 р. Леонід Онисимович захистив докторську дисертацію на тему «Комплексний розвиток регіональних формувань: методологія та практика», у якій досліджено методологію створення та функціонування регіональних промислових центрів (на прикладі Південного Донбасу). У 1993–1995 рр. працював доцентом, потім – професором кафедри управління Харківського державного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Із 1995 р. – професор кафедри економіки та менеджменту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Опублікував близько 150 наукових і методичних праць. Автор і співавтор семи монографій, ряду методичних розробок, навчальних підручників із грифом Міністерства освіти і науки, що знайшли практичне впровадження в різних галузях вітчизняної економіки. Під його науковим керівництвом підготовлено й успішно захищено 10 кандидатських дисертацій.

У 2001 р. Л. О. Антоненка обрано головою Харківського обласного відділення Республіканського наукового товариства ім. С. А. Подолинського, яке досліджує вчення про первинність енергії Сонця в накопиченні енергії людиною. Разом з академіком В. П. Бабичем і професором В. С. Ключком є засновником Харківського обласного наукового товариства ім. М. І. Туган-Барановського, де його обрано заступником голови з наукової роботи. Із 2002 р. учений є членом Міжнародного фонду ім. М. Д. Кондратьєва, дійсним членом Філософсько-економічного вченого зібрання Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова.

За особистий внесок у вирішення державної Програми соціально-економічного розвитку Леоніда Онисимовича нагороджено трудовою відзнакою «Знак Пошани», почесними грамотами, преміями Міністерства освіти і науки.

**80 років від дня народження
ГОРКАВОВОГО ВОЛОДИМИРА КУЗЬМИЧА
(нар. 1939 р.)**

*Кандидат економічних наук,
професор*

Народився 24 жовтня 1939 р. у с. Велика Загорівка Борзнянського району Чернігівської області в селянській родині. У 1957–1962 рр. навчався на економічному факультеті Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва, який закінчив з відзнакою. У 1968 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Аналіз та шляхи підвищення ефективності використання трудових ресурсів колективних сільськогосподарських підприємств». Працював доцентом, професором, а з 1987 р. – завідувачем кафедри статистики і економічного аналізу.

Професор В. К. Горкавий розробив і впровадив у навчальний процес 20 навчально-контролюючих програм для автоматизованого навчання студентів з використанням персональних комп'ютерів. Учений є автором першого в Україні підручника «Статистика» для вищих аграрних навчальних закладів I–IV рівнів акредитації (1995 р.). Тематика його наукових праць пов'язана з удосконаленням статистичної методології досліджень аграрної економіки, формуванням ринку робочої сили, економією робочого часу та підвищенням продуктивності сільськогосподарської праці.

Володимир Кузьмич був керівником і виконавцем науково-дослідних тем «Формування витрат і доходів на землях різної якості» та «Економічна ефективність різних технологій транспортування і внесення рідких мінеральних добрив», які виконували на замовлення Міністерства аграрної політики України. Під його керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій.

Тривалий час він був членом спеціалізованої вченої ради в Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва, понад 100 разів виступав офіційним опонентом під час захисту кандидатських дисертацій.

Автор 200 публікацій стосовно проблем аграрної економіки, статистики та економічного аналізу. Видав низку рекомендацій для практики, методичних розробок, інструкцій, буклетів тощо, спрямованих на вдосконалення аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах і органах державного управління, на поліпшення використання сільськогосподарської праці, земельних і матеріальних ресурсів, підвищення ефективності виробництва.

Професор В. К. Горкавий є переможцем Всеукраїнського конкурсу навчальної літератури (1997 р.) та виставки-ярмарку науково-педагогічних ідей «Освіта Харківщини» (1998 р.). Його нагороджено трудовою відзнакою «Знак Пошани», знаками «Відмінник вищої школи», «Відмінник аграрної освіти і науки» III ступеня.

**80 років від дня народження
МАРІЮТІНА ФЕДОРА МИКОЛАЙОВИЧА
(1939–2015)**

Кандидат біологічних наук, професор

Народився 3 березня 1939 р. у с. Ташань Переяслав-Хмельницького району Київської області. У 1966 р. закінчив Українську сільськогосподарську академію. Працював агрономом Харківської обласної державної інспекції з карантину рослин за спеціальністю «Захист рослин».

Після захисту дисертації в 1972 р. – науковий співробітник, асистент, доцент, професор, завідувач кафедри фітопатології ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (1981–2008 рр).

Наукові розробки, виконані під керівництвом Федора Миколайовича, неодноразово були представлені на державних і міждержавних науково-виробничих симпозиумах, конференціях, нарадах і виставках.

Він автор понад 200 наукових і навчальних робіт з проблем фітопатології, фітофармакології, загальних питань захисту рослин від шкідливих організмів, співавтор трьох підручників та восьми навчальних посібників.

За роки його завідування кафедрою підготовлено і захищено дві докторські, 16 кандидатських дисертацій, з яких вісім – викладачами кафедри. Він особисто підготував п'ять кандидатів наук.

Професор Ф. М. Марютін читав лекційні курси з профілюючих навчальних дисциплін «Сільськогосподарська фітопатологія», «Фітофармакологія», «Інтегрований захист рослин», «Карантинні хвороби», «Патологія насіння сільськогосподарських культур» на всіх факультетах агрономічного напрямку денної і заочної форм навчання та в Інституті післядипломної освіти.

Має нагороди: трудові відзнаки «Знак Пошани», «Відмінник вищої школи СРСР», «Відмінник освіти і науки України».

**80 років від дня народження
МЕДВЕДЄВА ВІТАЛІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА
(нар. 1939 р.)**

*Відомий учений-грунтознавець,
доктор біологічних наук, професор,
академік НААН України*

Народився 7 грудня 1939 р. у м. Харків. Спеціальність ґрунтознавця отримав у Харківському аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва, не залишаючи роботи в Інституті ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського, з яким пов'язана вся його трудова діяльність – починаючи від посади техника до директора. Нині

академік НААН України В. В. Медведєв очолює також Науково-методичний центр України з питань ґрунтознавства та агрохімії, роботу якого спрямовано на методичне забезпечення наукових, дослідних і проектних установ держави.

Основні напрями наукової діяльності вченого пов'язані з агрономічною фізикою ґрунту, методами оцінки екологічного стану ґрунтів і придатності їх параметрів для вирощування сільгоспкультур. Пошук засобів оптимізації фізичного стану ґрунтів дав змогу розробити теоретичні та практичні основи сучасної технології управління родючістю ґрунту шляхом впливу на його фізичні характеристики і започаткувати новий науковий напрям. У результаті створено модель оптимального кореневмісного шару ґрунту і запропоновано землеробству принципово нові технологічні прийоми і схеми ґрунтообробних знарядь для досягнення бажаних параметрів.

Учений-ґрунтознавець В. В. Медведєв розробив принципи і методологію параметричної та картографічної оцінки екологічного стану ґрунтів для виявлення придатності земель до вирощування сільгоспкультур і обґрунтування їх розміщення. Основою його наукового світогляду була концепція екологічної стійкості ґрунту для сталого розвитку землеробства в Україні, за якою ідеологією розроблено концепцію і програму діяльності державної служби ґрунтового моніторингу.

Зусиллями академіка В. В. Медведєва створено наукову школу – підготовлено близько 20 кандидатів і один доктор наук. Під його керівництвом пройшли підготовку й успішно захистилися вісім аспірантів. Він є автором 600 наукових праць, зокрема багатьох книг і 15 винаходів. Монографію «Оптимізація фізичних властивостей чорноземів» (1988 р.) відзначено премією імені В. Р. Вільямса.

Віталій Володимирович проводить велику науково-експертну роботу як член редколегії журналу «Агрохімія та ґрунтознавство» (Київ), «Почвоведение» (Росія), «BodenKunde» (Німеччина), «ISTRO-INFO» (США), член Комітету з державних премій України, член Національного комітету ЮНЕСКО «Людина і біосфера», член Комітету сталого розвитку НАН України, голова екологічної секції Північно-Східного наукового центру НАН України.

**80 років від дня народження
СТАТІВКИ ІВАНА МИХАЙЛОВИЧА
(1939–2006)**

*Учений у галузі землевпорядкування,
кандидат економічних наук, професор*

Народився в с. Ямне Великописарівського району Сумської області. У 1962 р. закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В. В. Докучаєва, отримавши диплом інженера-землевпорядника. У 1968 р. захистив кандидатську дисертацію і здобув ступінь кандидата економічних наук. У 1992 р. йому присвоєно звання професора.

Наукові дослідження вченого стосувалися широкого кола питань землевпорядкування в процесі здійснення земельної реформи в Україні, оптимізації використання й охорони сільськогосподарських земель із застосуванням економіко-математичних методів і моделювання.

У процесі науково-дослідної роботи Іваном Михайловичем у співавторстві з математиками розроблено економіко-математичні методи і комп'ютерні програми моделей використання й охорони земель сільськогосподарських підприємств, які були рекомендовані технічною радою Держагропрому СРСР для впровадження у виробництво. Опублікував понад 120 наукових праць, у тому числі чотири монографії, три навчальних посібники. Під його керівництвом захищено дві кандидатських дисертації.

Міністерством сільського господарства СРСР професора І. М. Статівку нагороджено медалями «Відмінник соціалістичного сільського господарства», «За доблесну працю на ознаменування 100-річчя від дня народження В. І. Леніна». Із 2001 р. – «Почесний землевпорядник України».

75 років із часу заснування кафедри іноземних мов (1944 р.)

У 1944 р. створено кафедру іноземних і російської мов, а з 1980 р. кафедра іноземних мов почала функціонувати самостійно. До 1944 р. для проведення практичних занять із німецької та французької мов призначали окремих викладачів.

Науково-дослідну роботу викладачі кафедри проводили за такими напрямками: формування новозеландської англомовної картини світу; дистанційне навчання іноземних мов; художні особливості історичних детективів; особливості створення комунікативно орієнтованих посібників; навчання аудіюванню професійно орієнтованих текстів.

Із 1991 р. кафедру іноземних мов ХНАУ очолює кандидат філологічних наук, професор Л. В. Герман.

Нині кафедра має назву – кафедра мовних дисциплін.

75 років із часу заснування першого в Україні землевпорядного факультету (1944 р.)

У 1944 р. у Харківському сільськогосподарському інституті засновано перший в Україні землевпорядний факультет. Створення факультету інженерів землевпорядкування (ФІЗу) обумовлено потребою в кадрах для виконання землевпорядних робіт, пов'язаних із відбудовою народного господарства нашої держави у повоєнні роки. Фундаторами факультету були визнані вчені і педагоги – ректор інституту академік О. Н. Соколовський та професор А. І. Петренко – перший декан факультету (1944–1951 рр.).

З розвитком факультету була пов'язана діяльність видатних учених, відомих не тільки в Україні, але й далеко за її межами. Це академіки, лауреати Державної премії СРСР П. М. Першин, Б. Г. Лазарєв, професори А. І. Петренко, К. М. Сазонов, Б. І. Гержула, І. А. Романенко, Г. І. Горохов, В. О. Кірсанов та ін.

Професорсько-викладацький склад фахових кафедр на 85 % укомплектований випускниками свого факультету.

На факультеті створено наукові школи А. І. Петренка, Г. І. Горохова, В. О. Кірсанова.

Значний внесок у розвиток земельних відносин в Україні зробив канд. екон. наук, професор А. П. Вервейко, який заснував свою наукову школу з використання кадастрової оцінки земельних ресурсів.

75 років із часу заснування кафедри геодезії (1944 р.)

Кафедру геодезії ХНАУ ім. В. В. Докучаєва засновано в 1944 р. одночасно з організацією першого в Україні факультету інженерів землевпорядкування.

Із перших днів роботи кафедри постало питання про необхідність створення матеріально-технічної бази, без якої неможливе здійснення навчального процесу. Було створено укомплектовану геодезичними приладами геокамеру. У 1947 р. в навчгоспі «Комуніст» на території 3000 га побудовано навчально-показовий геодезичний полігон, необхідний і для навчальних практик, і для науково-експериментальних досліджень співробітників кафедри, факультету й інституту. Для виконання лабораторних робіт і наукових досліджень у 1961 р. організовано геодезичну лабораторію.

Протягом кількох десятиліть кафедра виконує наукові дослідження з теми «Удосконалення геодезичних і картографічних робіт для цілей землеустрою та кадастру».

Викладачі кафедри проводять заняття на чотирьох факультетах університету: інженерів землевпорядкування, лісового господарства, агрономічному, факультетах агрохімії та ґрунтознавства, а також в Інституті післядипломної освіти.

Кафедра здійснює випуск магістрів за спеціальністю 0801 «Геодезія, картографія та землеустрій». Одним із основних завдань її діяльності є організація дипломного проектування, удосконалення тематики дипломних проектів відповідно до сучасних потреб землеустрою та земельного кадастру в геодезичному і планово-картографічному забезпеченні.

Завідувачами кафедри в різні роки були: професор А. І. Петренко (1944–1960 рр.), доцент Г. Ю. Сомов (1960–1974 рр.), професор Левицький (1974–1979 рр.), доцент

Є. М. Крохмаль (1979–1986 рр.). У 1976 р. кафедру перейменовано в кафедру геодезії та картографії.

У 1986 р. після об'єднання з кафедрою планування сільських населених місць і аерофотогеодезії кафедра отримала нову назву – геодезії та планування сільських населених місць. Її завідувачами були: професор В. О. Кірсанов (1986–1991 рр.), доцент А. А. Ремінський (1991–2000 рр.), доцент О. Б. Гопцій (2000–2008 рр.).

У 2008 р., після реорганізації факультету, кафедра повернула свою назву – геодезії та картографії. Завідувачем обрано доцента, кандидата економічних наук В. Б. Балакірського. Із 1 липня 2011 р. завідувачем кафедри призначено доктора сільськогосподарських наук, доцента А. Б. Ачасова. Із 1 січня 2012 р. кафедру перейменовано в кафедру геодезії, картографії та геоінформатики.

**70 років від дня народження
ТЕРТИШНОГО ОЛЕКСАНДРА СТЕПАНОВИЧА
(1949–2013)**

*Доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік Української академії
наук*

Народився у 1949 р. У 1975 р. закінчив ХСПІ ім. В. В. Докучаєва за спеціальністю «Захист рослин від шкідників і хвороб». Наполегливо навчався в інституті, самостійно вивчив декілька іноземних мов, займався акробатикою, отримав звання кандидата в майстри спорту.

До 2001 р. працював на Краснокутській дослідній станції садівництва молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, завідувачем відділу, заступником директора з наукової роботи, директором.

У 1982 р. О. С. Тертишний захистив кандидатську дисертацію, у 1996 р. – докторську дисертацію на тему «Агробіологічне

обґрунтування захисту яблуні, сливи та чорної смородини від шкідників в умовах східного Лісостепу України». Із 1997 р. – член Міжнародної асоціації садівників (Бельгія). У 1999 р. обрано академіком Української академії наук. До березня 2013 р. працював за сумісництвом професором кафедри зоології та ентомології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

У 2000 р. Міжнародним біографічним центром (Кембридж, Великобританія) занесений до списку провідних учених світу з інтегрованого вирощування плодів і нагороджений срібною медаллю. У 2001 р. став лауреатом регіонального рейтингу «Харків'янин століття». Брав участь у міжнародних наукових конференціях (Польща, Бельгія, Нідерланди, Молдова, Білорусь, Латвія, Естонія, Росія). Із 1976 р. – член Харківського відділення Українського ентомологічного товариства, був учасником з'їздів, членом президії цього товариства. Із 2006 р. – член Європейської та Міжнародної асоціації з аквакультури.

Із 2001 до березня 2013 рр. О. С. Тертишний – завідувач кафедри прикладної біології та водних біоресурсів Харківської державної зооветеринарної академії. Є автором трьох монографій, 13 винаходів, понад 180 наукових та методичних праць, у тому числі англійською мовою; працював над двома підручниками: «Зоологія» і «Сільськогосподарська екологія». Був членом редколегії трьох збірників наукових праць, членом двох спеціалізованих учених рад із захисту дисертацій (ХНАУ ім. В. В. Докучаєва та Інституту захисту рослин УААН, м. Київ), членом експертної ради ВАК України, членом науково-технічних рад Харківського зоопарку і Національного парку «Гомільшанські ліси», членом наукових рад факультетів ХДЗВА і академії в цілому. Брав активну участь у відкритті з 2004 р. нової спеціальності «Водні біоресурси і аквакультура». Ним створено понад 20 наукових фільмів, 10 електронних підручників, 50 мультимедійних програм, 50 нових стендів для зоологічного музею кафедри.

Ім'я академіка Олександра Степановича Тертишного занесено на Дошку пошани академії. Його визнано кращим завідувачем кафедри і викладачем фундаментальних дисциплін, нагороджено відзнаками «Відмінник аграрної освіти і науки» III ступеня та «Знак Пошани».

**65 років від дня народження
БЕЛЕНКОВОЇ МАРІЇ ІВАНІВНИ
(нар. 1954 р.)**

*Кандидат економічних наук,
професор*

Народилася у с. Палатова
Белгородської області (Росія).

Закінчила Алексєєвський
сільськогосподарський технікум.
У 1972 р. вступила на економічний
факультет Харківського
сільськогосподарського інституту
ім. В. В. Докучаєва за спеціальністю
«Бухгалтерський облік у сільському

господарстві». За видатні успіхи в навчанні Марію Беленкову, єдину на факультеті, удостоєно престижної Ленінської стипендії та запрошено асистентом на кафедру бухгалтерського обліку і фінансів.

У 1990 р. успішно захистила дисертацію і здобула науковий ступінь кандидата економічних наук. За успіхи у викладацькій і науковій діяльності М. І. Беленковій присвоєно звання доцента, професора.

Марія Іванівна є провідним фахівцем у галузі бухгалтерського обліку. Понад десятиліття успішно працює над проблемою вдосконалення методології теорії бухгалтерського обліку з урахуванням вимог міжнародних стандартів, здійснює вагомий внесок у поліпшення підготовки фахівців. Автор і співавтор 27 підручників і навчальних посібників, 154 наукових статей, методичних рекомендацій. Її підручники та навчальні посібники Харківський обласний комітет з науки і техніки двічі висував на здобуття Державної премії України. У 1997 р. Американський університет присвоїв М. І. Беленковій звання професора економіки та бізнесу.

На підставі подання науково-експертної ради Асамблеї ділових кіл, за угодою з керівництвом Європейської асамблеї бізнесу (м. Оксфорд, Велика Британія) і ректоратом Міжнародного університету м. Відня (Австрія) за внесок в утвердження загальнолюдських цінностей і розвиток інтеграційних процесів Марії Іванівні присвоєно звання «Почесний професор Міжнародного Віденського університету». Вона є почесним професором Міжнародного слов'янського університету, академіком Міжнародної академії наук житлово-комунального та побутового господарства.

За особистий значний внесок у розвиток економіки України рішенням науково-експертної ради Національної іміджевої програми «Лідери ХХІ століття» М. І. Беленкову визнано лідером конкурсу та відзначено медаллю «Ділова людина України» (2001 р.), удостоєно державної нагороди «Людина року» (2003 р.). За великий внесок у поліпшення економіки України і розвиток інтеграції нагороджено міжнародними відзнаками «Золотий ягуар», «Золотий Меркурій» (Оксфорд, 2003 р.), міжнародною премією «Європейська якість» ім. Луки Пачолі.

**65 років від дня народження
ГОПЦІЙ ТЕТЯНИ ІВАНІВНИ
(нар. 1954 р.)**

Доктор сільськогосподарських наук, професор

Народилася 13 січня 1954 р.
у м. Новоукраїнка Кіровоградської області.

У 1976 р. закінчила Харківський сільськогосподарський інститут ім. В. В. Докучаєва й отримала кваліфікацію ученого агронома зі спеціалізацією «Селекція та насінництво». Із 1980 р. після закінчення аспірантури працювала асистентом, а з

1989 р. – на посаді доцента кафедри генетики, селекції та насінництва. У 1982 р. під керівництвом професора Г. Ф. Наумова захистила кандидатську дисертацію в Українському науково-дослідному інституті рослинництва, селекції та генетики (нині Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва) на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук на тему «Влияние предпосевного обогащения экстрактом из прорастающих семян-доноров на рост, развитие и продуктивность кукурузы».

Із 1985 р. Тетяна Іванівна почала проводити наукові дослідження з питань інтродукції, селекції та вирощування амаранта в Лівобережному Лісостепу України. Протягом 10 років (з 1992 до 2002 рр.) була керівником держбюджетної теми на замовлення Міністерства аграрної політики України, результатом виконання якої стали створення восьми сортів амаранта зернового, лікарського і декоративного напрямів використання, занесених до Державного реєстру сортів рослин України, які вирощують як в Україні, так і за її межами; реєстрація двох патентів на винахід, розробка технології вирощування амаранта в Лівобережному Лісостепу України.

Результати наукових досліджень викладено в монографії «Амарант: біологія вирощування, перспективи використання, селекція» і докторській дисертації «Агроекологічні й агротехнічні основи введення амаранта в культуру в Лівобережному Лісостепу України», захищеній в Інституті цукрових буряків УААН у 2004 р. Науковець є співавтором чотирьох навчальних посібників, допущених Міністерством аграрної політики до викладання у вищих III–IV рівнів акредитації.

Тетяна Іванівна займається підготовкою наукових кадрів. Під її керівництвом підготовлено два кандидати сільськогосподарських наук. Результатом її науково-педагогічної діяльності є публікація 180 наукових і науково-методичних робіт в Україні та за її межами. Вона – співавтор 11 сортів амаранта, чотирьох Державних стандартів, двох патентів на винахід.

У 1999 р. за успішну наукову і педагогічну діяльність Т. І. Гопцій нагороджено Почесною грамотою Мінагрополітики України, відзнакою «Відмінник аграрної освіти і науки». У 2005 р. була дипломантом обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Науковець», у 2013 р. – переможцем у номінації «Викладач професійно орієнтованих дисциплін».

**65 років від дня народження
УЛЬЯНЧЕНКА ОЛЕКСАНДРА ВІКТОРОВИЧА
(нар. 1954 р.)**

Відомий учений, доктор економічних наук, професор. Автор наукових і навчально-методичних робіт з інформаційних систем у менеджменті, моделювання економічних процесів у сільськогосподарському виробництві, дослідження операцій в економіці та підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом в аграрному секторі економіки

Народився 14 жовтня 1954 р. у с. Покотилівка Харківського району Харківської області. У 1977 р. з відзнакою закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В. В. Докучаєва за спеціальністю «Економіка та організація сільського господарства», кваліфікація «економіст-організатор сільськогосподарського виробництва».

У 1983 р. у Всесоюзному науково-дослідному інституті економіки сільського господарства Олександр Вікторович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Удосконалення системи управління обласного АПК на основі галузевого та територіального принципів». У 1986 р. йому присвоєно вчене звання доцента, у 2003 р. – вчене звання професора.

Із 1983 р. працює в Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва, пройшовши шлях від асистента, старшого викладача, доцента до професора, завідувача кафедри, декана економічного факультету, проректора і ректора університету.

У квітні 2008 р. О. В. Ульянченко у ННЦ «Інститут аграрної економіки» захистив дисертацію на тему «Управління ресурсним

потенціалом в аграрному секторі» й здобув науковий ступінь доктора економічних наук зі спеціальності «Економіка та управління національним господарством».

Із 2007 до 2012 рр. – завідувач кафедри виробничого менеджменту та агробізнесу; із 2012 до 2014 рр. – завідувач відділу економіки і стратегії розвитку виробництва продукції тваринництва Інституту тваринництва НААН. У лютому 2013 р. Олександра Вікторовича обрано член-кореспондентом Національної академії аграрних наук України зі спеціальності «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці».

Під керівництвом О. В. Ульянченка розроблено концепцію управління ресурсним потенціалом в аграрному секторі. Основні наукові інтереси стосуються підвищення ефективності управління агроресурсами в умовах реформування відносин власності та форм господарювання, застосування математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці.

Основними здобутками вченого в галузі освіти і науки є створення навчальних курсів «Інформаційні системи в менеджменті», «Моделювання економічних систем», «Економіко-математичні методи в економіці сільського господарства», «Дослідження операцій в економіці» та «Управління проектами»; підготовка та видання з грифами відповідних міністерств чотирьох підручників та 11 навчальних посібників, дев'яти наукових монографій (дві – одноосібні), понад 200 наукових і навчально-методичних праць, із яких близько 20 опубліковано в закордонних виданнях; створення наукової школи з проблем розробки механізму підвищення ефективності управління агроресурсами в умовах реформування відносин власності та форм господарювання.

Підготував понад 180 спеціалістів і магістрів, 31 кандидата і двох докторів економічних наук.

Олександра Вікторовича нагороджено медаллю «За трудовое отличие» (1976 р.) – за участь у роботі студентських будівельних загонів під час спорудження корпусів університету і навчального містечка; знаками Міністерства аграрної політики та продовольства України «Відмінник аграрної освіти і науки» III ступеня (2001 р.), II ступеня (2004 р.), I ступеня (2006 р.); трудовою відзнакою «Знак Пошани» (2009 р.). За вагомі досягнення в науковій, навчально-методичній та громадській роботі відзначено орденом Міжнародної організації захисту прав і свобод людини «Світ» «Зірка Пошани»

(2014 р.), медаллю громадської організації «Всеукраїнське об'єднання громадян “Крайна”» «За відданість справі» (2014 р.).

Із 2017 р. – ректор Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

**45 років від дня народження
КОШКАЛДІ ІРИНИ ВІТАЛІЇВНИ
(нар. 1974 р.)**

*Доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри управління
земельними ресурсами та кадастру*

Народилася 15 червня 1974 р. у м. Богодухів Харківської області. У 1991 р. закінчила з медаллю Богодухівську середню школу № 2.

У вересні 1992 р. вступила до Харківського аграрного університету ім. В. В. Докучаєва на економічний факультет за спеціальністю «Облік і аудит», який закінчила з відзнакою в 1997 р., отримавши кваліфікацію економіста з бухгалтерського обліку і фінансів. У 1997–2000 рр. працювала головним спеціалістом бухгалтерії в страховому акціонерному товаристві. У грудні 2000 р. І. В. Кошкалду зараховано до аспірантури Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва за спеціальністю «Економіка сільського господарства і АПК». Кандидатську дисертацію на тему «Удосконалення орендних відносин у системі господарського механізму сільськогосподарських підприємств» успішно захистила у 2004 р.

Із 2003 р. працює в Харківському НАУ ім. В. В. Докучаєва: спочатку на посаді асистента кафедри економіки сільського господарства, потім – на посадах викладача, старшого викладача і доцента кафедри виробничого менеджменту та агробізнесу. У 2005 р. отримала звання доктора філософії, а в липні 2008 р. Ірині

Віталіївні присвоєно вчене звання доцента кафедри виробничого менеджменту та агробізнесу.

Із 2009 до 2012 рр. – докторант Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва. У 2013 р. у ННЦ ІАЕ на засіданні спеціалізованої вченої ради захистила докторську дисертацію на тему «Економічне регулювання земельних відносин в аграрному секторі: теорія, методологія, практика», подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності «Економіка та управління національним господарством». Із 2014 р. – завідувач кафедри управління земельними ресурсами та кадастру.

Основними напрямками дослідження науковця є відносини власності, земельні відносини в аграрному секторі, питання оренди земельних ділянок, оцінка земель сільськогосподарського призначення, управління земельними ресурсами, бухгалтерський облік у сільському господарстві, маркетинг та маркетингові дослідження.

За результатами досліджень І. В. Кошкалда опублікувала близько 90 наукових праць, зокрема одну одноосібну монографію, 47 фахових статей. Серед основних методичних праць – посібники з дисциплін «Маркетингові дослідження», «Звітність підприємств», «Маркетинг»; конспект лекцій з дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємств». Для учнів загальноосвітніх навчальних закладів видано «334 задачі з економіки з розв'язками».

Ірина Віталіївна керує підготовкою кандидатських дисертацій аспірантів і здобувачів, є членом спеціалізованої вченої ради Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, редакційної колегії фахового «Вісника ХНАУ», серія «Економічні науки».

**40 років тому Дендрологічний парк ХНАУ прийнято до складу
ради ботанічних і дендрологічних садів України і Молдавії
(травень 1979 р.)**

Дендропарк є частиною зеленої зони навчального містечка ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Його площа становить 23,2 га. Розташований на північному сході навчального містечка. На півночі парк межує з ланами дослідного поля, на північному сході – з дачним і на сході – з гаражним кооперативами, на півдні – з житловим масивом. Уздовж західної межі проходить дорога до смт Рогань, а за дорогою – Парк ветеранів.

Дендропарк ХНАУ створено за ініціативою викладачів кафедри агролісомеліорації та лісівництва і її завідувача Остапенка Бориса Федоровича (1922–2006).

Активне закладання парку (1972–1992 рр.) припадає на час розбудови нової навчальної бази Харківського сільськогосподарського інституту (згодом – університету). За генпланом забудови під зелені насадження відводили незручні схили балок та позасівозмінні малопродуктивні землі навчального господарства «Комуніст», на території якого і будували навчальний комплекс із гуртожитками, житловим масивом, іншою інфраструктурою.

До початку створення дендропарку на відведеній території не було ніякої деревної рослинності, крім дубових лісосмуг по північній і східній межах та ряду дерев клена ясенелистого вздовж південної межі.

Проектне рішення дендропарку було виконано групою озеленення при кафедрі дендрології та деревинознавства Львівського лісотехнічного інституту під керівництвом А. Д. Жирнова, розробку дендроплану – на кафедрі агролісомеліорації та лісівництва Харківського СГІ (Б. Ф. Остапенко, І. Й. Ситнік, А. Д. Ганаєва). Проект ніким не затверджено, і кошти на нього не виділено. Дендропарк створювали на громадських засадах студенти, співробітники та викладачі інституту під керівництвом працівників кафедри агролісомеліорації та лісівництва (І. Й. Ситнік, Л. М. Святенко). Закупівлю садивного матеріалу та його доставку здійснювали за рахунок коштів госпдоговірних і держбюджетних наукових тем.

У травні 1979 р. дендропарк прийнято до складу ради ботанічних і дендрологічних садів України і Молдавії.

Алфавітний покажчик ювілярів

Андрусенко Г.О.	38, 39
Антипенський В.Є.	30, 31
Антоненко Л.О.	39, 40
Бездітко А.П.	27, 28
Беленкова М.І.	50, 51
Бесєдін М.О.	33, 34
Бутко С.Д.	17, 18
Гаврилов Б.І.	18, 19
Гопцій Т.І.	51, 52
Горкавий В.К.	41, 42
Грінченко О.М.	21, 22
Грінь Г.С.	23, 24
Гур'єв Б.П.	34, 35
Єгоров М.А.	8, 9
Коренєв Г.В.	28, 29
Кошкалда І.В.	55, 56
Лясковський Г.М.	36, 37
Марютін Ф.М.	42, 43
Медведєв В.В.	43, 44
Очаповський, Міхал	4
Пицимука П.С.	9, 10
Подоба Є.Г.	24–26
Рожественський Б.М.	5, 6
Соколовський О.Н.	12–14,
Сомов Г.Ю.	26
Статівка І.М.	45
Телешек К.Г.	19, 20
Тертишний О.С.	48, 49
Тетерятченко К.Г.	31, 32

Ульянченко О.В.	53–55
Хаджинов М.І.	14, 15
Юр'єв В.Я.	11, 12
Яхонтов І.О.	6, 7

Хронологічний показчик пам'ятних дат

1844 р.	175 років тому завершено видання 10-томної роботи професора агрономії Міхала Очаповського	4
1869 р.	150 років тому виш перейменовано в Ново-Олександрійський інститут сільського господарства	4
1894 р.	125 років тому відкрито першу у світі кафедру ґрунтознавства в Ново-Олександрійському інституті сільського господарства і лісівництва	16
1894 р.	125 років із часу заснування кафедри загальної, сільськогосподарської та лісної статистики та рахівництва	16
1924 р.	95 років із часу заснування кафедри історії	29
1934 р.	85 років із часу заснування кафедри вищої математики	37
1944 р.	75 років із часу заснування кафедри іноземних мов	46
1944 р.	75 років із часу заснування першого в Україні землевпорядного факультету	46, 47
1944 р.	75 років із часу заснування кафедри геодезії	47, 48
1979 р.	40 років тому Дендрологічний парк ХНАУ прийнято до складу ради ботанічних і дендрологічних садів України і Молдавії	57, 58

Календар складено за такими виданнями:

1. Джерела аграрної освіти і науки / [О. В. Ульянченко, А. І. Кравцов, О. М. Голікова та ін.] ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2018. – 106, [2] с. : фото.

2. Докучаєвці / В. К. Пузік, А. І. Кравцов, О. М. Голікова [та ін.] ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2016. – 288 с. : іл., фото.

3. Історія Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва / О. М. Голікова, А. І. Кравцов, Р. І. Киричок [та ін.] ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2011. – 544 с. : іл., фото.

4. Педагоги-вчені Харківського державного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва : біогр. довід. / упоряд. Р. І. Киричок. – Харків : Основа, 2001. – 136 с. : фото.

**Укладачі календаря
запрошують до співпраці
в доповненні або уточненні
статей видання**

Відповідальна за випуск:

Довгалюк Світлана Олександрівна,
директор Фундаментальної бібліотеки ХНАУ ім. В. В. Докучаєва

Консультант з історії ХНАУ:

Голікова Олена Михайлівна,
доцент кафедри філософії, історичних і соціальних дисциплін,
канд. іст. наук, професор університету

Укладачі:

Кандаурова Олена Дмитрівна, завідувач сектора рідкісних і цінних видань
Жидких Ірина Петрівна, головний бібліограф
Петриченко Тетяна Леонідівна, провідний бібліотекар

Редакція:

Войчук Наталя Григорівна, редактор редакційно-видавничого відділу

Комп'ютерний набір:

Петриченко Т.Л.

Верстка та макетування:

Жидких І.П.

